

Антон Павлович Чехов

Шега

Ясно зимно пладне... Мразът е силен, та пука, и къдрите над слепочията, и мъхът над горната устна на Наденка, която ме държи под ръка, са се покрили със сребрист скреж. Застанали сме на висок хълм. От нозете ни до равната земя се простира полегатата плоскост, в която слънцето се оглежда като в огледало. До нас има малки шейнички, покрити с яркочервено сукно.

– Да се спуснем надолу, Надежда Петровна! – моля я аз. – Само веднъж! Уверявам ви, че ще останем здрави и читави.

Но Наденка се страхува. Цялото пространство от малките ѝ галоши до края на ледения хълм ѝ се вижда страшна, безкрайно дълбока пропаст. Тя замира и дъхът ѝ секва, когато погледне надолу, когато само ѝ предлагам да седне на шейничката, а какво ли ще бъде, ако се реши да полети в пропастта! Ще умре, ще полудее!

– Моля ви – казвам аз. – Не трябва да се страхувате! Разберете, че това е малодушие, страхливост!

Наденка най-последно отстъпва и по лицето ѝ виждам, че отстъпва с риск за живота си. Бледна и разтреперана я слагам в шейничката, обгръщам я с ръка и политам с нея в бездната.

Шейничката лети като куршум. Въздухът, който разсичаме, ни удря в лицата, реве, свири край ушите ни, скубе ни, от злоба щипе до болка, иска да откъсне главите ни от раменете. От натиска на вятъра не може да се диша. Като че самият дявол ни е сграбчил в лапите си и с рев ни влачи в пъкъла. Околните предмети се сливат в дълга, устремно летяща лента... Струва ти се, че още един миг – и ще загинем!

– Надя, обичам ви! – казвам полугласно аз.

Шейничката започва да се плъзга все по-тихо и по-тихо, ревят на вятъра и съскането на плазовете не са вече така страшни, дъхът не се спира вече в гърдите и ние най-последно сме долу. Наденка е ни жива, ни умряла. Тя е бледна, едва диша... Помагам ѝ да стане.

– За нищо на света не се спущам втори път – казва тя, като ме гледа с широки, пълни с ужас очи. – За нищо на света! Едва не умрях!

След малко тя идва на себе си и вече въпросително наднича в очите ми: аз ли казах тия три думи, или ѝ се е сторило сред шума на вихъра? А аз стоя до нея, пуша и внимателно разглеждам ръкавицата си.

Тя ме хваща под ръка и ние дълго се разхождаме около хълма. Вижда се, че загатката не ѝ дава мира. Казани ли бяха тия думи или не? Да или не? Да или не? Това е въпрос на самолюбие, на чест, на живот, на щастие, много важен, най-важният въпрос на света. Наденка нетърпеливо, тъжно, с проникващ поглед наднича в лицето ми, отговаря не на

място, чака няма ли да заговоря аз. О, каква игра има на това мило лице, каква игра! Виждам, че тя се бори със себе си, иска нещо да каже, за нещо да запита, но не намира думи, неловко ѝ е, страшно ѝ е, радостта ѝ пречи...

– Знаете ли какво? – казва тя, без да ме гледа.

– Какво? – питам аз.

– Хайде още веднъж... да се спуснем!

Ние се качваме по стълбата на хълма. Пак слагам бледната разтреперана Наденка в шейничката, пак летим в страшната пропаст, пак реве вятърът и съскат плазовете и пак при най-силното и шумно летене на шейничката аз казвам полугласно:

– Наденка, обичам ви!

Когато шейничката спира. Наденка обгръща с поглед хълма, по който току-що сме се спуснали, после дълго се вглежда в лицето ми, вслушва се в гласа ми, равнодушен и безстрастен, и цялата, буквално цялата, дори маншонът ѝ, дори качулката ѝ, цялата ѝ фигурка изразява крайно недоумение. На лицето ѝ е изписано:

„Какво става? Кой каза ония думи? Той или само ми се счуха?“

Тая неизвестност я безпокои, изкарва я от търпение. Горкото девойче не отговаря на въпросите, мръщи се, готово е да заплаче.

– Да си вървим ли вече? – питам аз.

– На мен... на мен ми харесва това пързалие – казва тя и се изчервява. – Да се спуснем още веднъж?

„Харесва“ ѝ пързалието, а пък като сяда в шейничката, тя, както и по-рано, е бледна, едва диша от страх, трепери.

Спускаме се за трети път и аз виждам как тя ме гледа в лицето и следи устните ми. Но аз си слагам кърпичката на устата, кашлям и когато стигаме до средата на хълма, успявам да промълвя:

– Надя, обичам ви!

И загатката си остава загатка! Наденка мълчи, мисли за нещо... Аз я изпращам от пързалката до дома ѝ, тя се старее да върви бавно, забавя крачките си и все чака няма ли да ѝ кажа ония думи. И аз виждам как страда душата ѝ, как прави усилия да не каже:

„Не може да бъде вятърът да ги е казал! И аз не искам вятърът да ги е казал!“

На другата сутрин получавам записка: „Ако отивате днес на пързалката, минете да ме вземете. Н.“ И от тоя ден започвам да ходя с Наденка всеки ден на пързалката и като летим надолу с шейничката, всеки път произнасям полугласно все същите думи:

– Надя, обичам ви!

Скоро Наденка свиква с тая фраза както с вино или с морфин. Тя не може да живее без нея. Наистина спущането надолу по хълма е страшно и сега, но сега вече страхът и опасността придават особен чар на любовните думи, които продължават да си остават загадка и измъчват душата. Подозира тя и двамата: и мен, и вятъра... Кой от двамата ѝ се признава в любов, тя не знае, но вижда се, че вече ѝ е все едно; от каквато и чаша да пиеш, все едно, само да се опиеш.

Един ден на пладне отидох на пързалката сам; смесих се с тълпата и виждам как към хълма се приближава Наденка и очите ѝ ме търсят... След това плахо се качва по стълбата... Страшно е да се спусне сама, о, колко е страшно! Тя е бледна като сняг, трепери, отива като на смъртно наказание, но отива, без да се озърта, решително. Очевидно решила е най-после да изпита: ще чуе ли изумителните сладки думи, когато не съм с нея? Виждам как бледна, с отворена от ужас уста сяда в шейничката, затваря очи и като се прощава навеки със земята, полита надолу... „Сссс“ – съскат плазовете. Чува ли Наденка ония думи, не зная... Виждам само как тя става от шейничката премаяляла, изнемошяла. И забелязва се по лицето ѝ, че и тя не знае дали е чула нещо, или не. Докато се е спущала надолу, страхът е отнел способността ѝ да чува, да различава звуковете, да разбира...

Но ето че настъпва пролетният месец март... Слънцето става поласкаво. Нашият леден хълм тъмнее, губи блясъка си и най-после се стопява. Преставаме да се пързалиме. Клетата Наденка няма вече къде да чува ония думи, пък и няма кой да ги изговори, тъй като вятърът не се чува, а аз се готвя да заминавам за Петербург – за дълго, може би завинаги.

Един-два дни преди да замина, седя аз по здрач в градинката, а тая градинка е отделена от двора, където живее Наденка, с висока ограда с железни шишове... Още е доста студено, под тора има още сняг; дърветата са мъртви, но вече мирише на пролет и преди да заспят, гарваните грачат високо. Приближавам се до оградата и дълго надничам през една пролука. Виждам как Наденка излиза на стълбите и устремява печален, копнеещ поглед към небето... Пролетният вятър духа право в бледното ѝ, унило лице... Той ѝ напомня оня вятър, който реवेशе край нас тогава на хълма, когато тя чуваше ония три думи, и лицето ѝ става тъжно, тъжно, по бузата ѝ потича сълза... Горкото девойче протяга и двете си ръце, като че моли вятъра да ѝ донесе още веднъж ония думи. И аз, дочакал вятъра, казвам полугласно:

– Надя, обичам ви!

Боже мой, какво става с Наденка! Тя извиква, цялото ѝ лице се превръща в усмивка и протяга ръце към вятъра, радостна, щастлива, толкова хубава!

А пък аз отивам да си събирам нещата за път...

Това беше отдавна. Сега Наденка е вече омъжена; по волята на родителите или по своя воля – все едно, – тя се е омъжила за секретаря на дворянската опека и има вече три деца. Тя не е забравила как някога ходехме заедно на пързалката и как вятърът довяваше до нея думите: „Наденка, обичам ви“; за нея сега това е най-щастливият, най-трогателният и най-прекрасен спомен в живота ѝ.

А аз сега, когато станах по-възрастен, вече не разбирам защо съм казвал тия думи, защо съм се шегувал.

КРАЙ

© Венцел Райчев, превод от руски

Антон Павлович Чехов
Шуточка, 1886

Сканиране, разпознаване и редакция: NomaD, 2009

Издание: Антон Павлович Чехов. Дамата с кученцето (сборник). Издателство „Труд“

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11129>]